

Kültür Kavramı

Kültür, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran, geçmişten günümüze değişerek devam eden, sanat, inanç, örf-âdet, anlayış ve yaşayış biçimleriyle kimlik kazandıran unsurlar bütünüdür.

- Latince 'colere' (ekmek, işlemek) kelimesinden türeyen kültür, zamanla günümüzdeki anlamına kavuşmuştur.
- Türkçede 'hars' ve 'ekin' kelimeleriyle de ifade edilmiştir. Kültür, topluma kimlik ve birlik duygusu verir.

Kültürü Oluşturan Unsurlar

Manevi Unsurlar: Dil, Tarih, Din, Bayramlar, Gelenek ve Görenekler

Maddi Unsurlar: Sanat, Yemekler, Müzik aletleri, Kılık kıyafetler, Mimari eserler

Manevi Unsurlar**Dil**

Dil, millet olmanın en temel şartıdır. Geçmiş ile gelecek arasında köprü kurar. Kültürün aktarılmasında en etkili araçtır.

- 1277 yılında Karamanoğlu Mehmet Bey Türkçeyi resmi dil ilan etmiştir.

Tarih

Tarih, bir milletin ortak hafızasıdır. Millet olma sürecinde yaşanan sosyal, kültürel, siyasi ve ekonomik olaylar tarih sayesinde öğrenilmektedir. Tarih, bir milletin geçmişiyle ilgili ne varsa bunu gelecek nesillere aktarır. Böylelikle bireyler geçmişi öğrenir, bugünü anlar, dersler çıkarır, geleceğe yönelik öngörülerde bulunur.

- Örneğin, Millî Mücadele süreci Türk milletin en büyük zaferlerinden biridir.

Din ve İnançlar

Din, kültürle karşılıklı etkileşim içerisinde. İslamiyet'in kabulüyle Türk kültürü zenginleşmiş, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde cami mimarisi gelişmiştir.

- Din, sanat, edebiyat, hukuk ve günlük hayat üzerinde etkili olmuştur.

Gelenek ve Görenekler

Toplum tarafından nesilden nesile aktarılan, yazılı olmayan kurallardır.

- Örnek: Düğün, kına gecesi, sünnet, asker uğurlama, hasta ziyaretleri, cenaze törenleri, taziye ve mezarlık ziyaretleri, bayramlaşma, toplu ifar yemekleri, büyüklerin ellerinin öpülmesi, çocuklara bayram harçlığı verilmesi, misafir ağırlama, spor veya sosyal şenlikler, Nevruz ve Hıdırellez etkinlikleri gibi.

Maddi Unsurlar**Sanat**

Toplunun duygu ve düşüncelerini estetik biçimde yansıtır.

- Türk kültüründe halıcılık, kilimcilik, ebru, kumaş dokumacılığı, çinçilik, seramik-çömlek yapımıcılığı, işlemecilik, dericilik, müzik aletleri yapımıcılığı, taş işçiliği, oyaçılık, bakırcılık, sepetçilik, semercilik, maden işçiliği, keçe yapımıcılığı, minyatür, hat, Karagöz ve Hacivat, orta oyunu, meddahlık gibi pek çok sanat dalı gelişmiştir.

Yemekler

Türk yemek kültürü coğrafi koşullar ve göçlerle zenginleşmiştir.

- Örnek: Tarhana çorbası, baklava, keşkek, mantı, kebab, pastırma vb.

Kılık Kıyafet

Giyim tarzı coğrafya, iklim ve toplumsal yapıdan etkilenmiştir.

- Örnek: börk (başlık), fes, pantolon, çakşır, şalvar, kuşak, mintan, hırka, cepken, yelek, bindallı, üç etek, kafan, ferace, pabuç, yemeni, çarık ve çizme vb.
- Günlük yaşamda ve özel günlerde kültürel kimliği yansıtır.

UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras**Unsurları**

Mevlevi sema, meddahlık, Karagöz, Nevruz, Kırkpınar güreşleri, Türk kahvesi, ebru, minyatür vb.

Kültürel Unsurlar Arasındaki İlişkiler

- Kültürü oluşturan **dil, tarih, din, sanat, gelenek ve görenek** gibi unsurlar birbiriyle ilişkili ve etkileşim içindedir. Her kültürün kendine özgü unsurları vardır.
- Bir toplumun kültürel yapısını oluşturan aile, hukuk, sanat, ekonomik hayat, örf ve âdetler, ahlaki değer yargılan bir bütünün parçaları gibidir. Bu bakımdan kültürü oluşturan unsurlardan herhangi birinde yaşanan değişim diğer bütün kültür unsurlarını da etkilemektedir.
- Örneğin Türkler Türkistan'da uzun yıllar boyunca göçebe bir yaşam sürdürmüşlerdir. Zaman içinde yerleşik hayata geçilmesi, İslamiyet'in kabul edilmesi gibi değişimlerle başta yaşam tarzında olmak üzere birçok kültürel unsurda değişim ve gelişim yaşanmıştır.
- Aile, kültürün aktarılmasında en önemli kurumdur.

Kültürel Miras

Geçmişten günümüze kalan somut (eserler, yapılar) ve somut olmayan (dil, gelenek, değerler) unsurlar bütünüdür. Kimlik, aidiyet ve birlik duygusunu güçlendirir.

Kültürel Mirası Koruma Yolları:

Eğitim, müze-arşiv, kültürel etkinlikler, restorasyon, koruma yasaları.

Atatürk ve Kültür

Atatürk: 'Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür.'

- Türk Dil Kurumu ve Türk Tarih Kurumunu kurmuştur. Müzeler açtırmış (Topkapı Sarayı, Etnografya, Arkeoloji), sanatı ve eğitimi desteklemiştir.
- Millî kültürün korunması için eğitime önem vermiştir.

Medeniyet Kavramı

- Medeniyet; Arapçada **şehir**, Antik Yunan dilinde **şehir devleti**, Latince **şehirli**, günümüz Türkçesinde ise **yasalara ve kurallara uyarak şehirde yaşayan halk** anlamına gelmektedir.

Ayrıca medeniyet kavramı; şehir hayatının sosyal kültürel ve ekonomik birikimini ifade etmektedir.

Farabi'ye göre medine (şehir) mutlulukların gerçekleştiği en küçük toplumsal yapıdır. Bu toplumsal yapı da medeniyet oluşturmaktadır.

Ziya Gökalp'a göre medeniyet kavramı; evrensel özelliklere sahip, aklın ve ilmin doğurduğu birikimdir. Kültür ise kaynağını toplumun duygularından, düşüncelerinden ve heyecanlarından alır. Medeniyet kavramı evrensel, kültür kavramı ise millîdir.

Medeniyeti Oluşturan Unsurlar

Eğitim: Bireylerin bilgi ve becerilerini geliştirir, toplumsal değerlerin aktarımını sağlar.

Din: Manevi ihtiyaçları karşılar, toplumda birlik ve dayanışmayı sağlar.

Bilim: Keşif ve araştırmalarla teknolojiyi ve yaşam kalitesini artırır.

Hukuk: Toplum düzenini ve adaleti sağlar.

Teknoloji: İletişimi ve üretimi kolaylaştırır.

Ticaret: Ekonomiyi canlandırır, toplumlar arası etkileşimi artırır.

Sanayi: Üretimi artırır, refahı yükseltir.

Sanat: Estetik değerler ve kültürel zenginliği yansıtır.

Kültür – Medeniyet Farkları

- ✓ Kültür, milli duygulara dayanır, somut-soyut unsurlar içerir. Medeniyet, evrensel, akıl ve bilime dayanır, daha çok somut unsurları kapsar.
- ✓ Kültür toplumsal kalıtımla aktarılır, medeniyet eğitim yoluyla öğrenilir.
- ✓ Kültür toplumu öne çıkarır, medeniyet bireyi ön plana alır.
- ✓ Kültür baskıcı olabilir, medeniyet ise birçok kültürel değeri kapsadığı için daha esnektr.

KISACA;

Kültür, topluma kimlik, aidiyet ve birlik duygusu kazandırırken; medeniyet evrensel değerlerle toplumların gelişmesini sağlar. Her ikisi de insanlık tarihinin ilerlemesine katkı sunar.